

Kadetu pašsajūtas, pašefektivitātes un stresa pārvarēšanas stratēģiju saistība ar kolektīvo efektivitāti kaujas izturības kursā (KIK)

Dr.psych,klt. Andžela Rožcenkova

Pētījuma mērķi

- **Analizēt kadetu pašsajūtas izmaiņas pirms KIK, aktīvajā fāzē un pēc kursa**
- **Analizēt kadetu pašefektivitātes izmaiņas pirms un pēc kursa**
- **Analizēt kolektīvās efektivitātes izmaiņas kursa aktīvajā fāzē un pēc KIK**
- **Pētīt kadetu pašsajūtas, pašefektivitātes un stresa pārvarēšanas stratēģiju saistību ar kolektīvo efektivitāti**

Teorētiskais pamatojums

- **Pašefektivitāte** – indivīda pārliecība par savām spējām pārvarēt specifiskas situācijas un sasniegt mērķi (Bandura, 1977, 2006)
 - Izvirza mērķus
 - Risina problēmas
 - Saglabā mieru
 - Rīkojas negaidītās situācijās
 - Izmanto iekšējos resursus

Teorētiskais pamatojums

- **Stresa pārvarēšanas stratēģijas** – spēja novērst vai samazināt negatīvās psiho-fizioloģiskās reakcijas stresa situācijās (Carver & Connor-Smith, 2010)
 - Pozitīva reakcija – orientācija uz darbību un problēmu risināšanu
 - Negatīva reakcija – izvairīšanās no problēmām, emocionalitāte, destruktīva uzvedība

Teorētiskais pamatojums

- Pašvērtējums un emocijas ietekmē indivīda darbības efektivitāti (Gilovich, Keltner & Nisbett, 2006; Haslam, 2004)
- **Pašsajūta** – indivīda subjektīvais vērtējums par savu emocionālo un fizisko pašsajūtu, fiziskās aktivitātes spējām un vispārējo noskaņojumu (Bodalevs, Derkacs & Laptevs, 2002)

Teorētiskais pamatojums

- **Pašsajūtas faktoru negatīvā izpausme:**
 - **Pašsajūta** – slikta, jūtos vājš, satriekts, satraukts, slims, noguris, iztukšots, nomākts
 - **Aktivitāte** – pasīvs, mazkustīgs, nesteidzīgs, bezdarbīgs, pasīvs, vienaldzīgs, miegains, vēlme atpūsties, saprast grūti, izklaidīgs
 - **Garastāvoklis/noskaņojums** – skumjš, slikts noskaņojums, nelaimīgs, drūms, satraukts, grūtsirdīgs, norūpējies, pesimistisks, vīlies, neapmierināts

Teorētiskais pamatojums

- **Kolektīvā efektivitāte** – grupas dalībnieku pārliecība par grupas indivīdu spējām kontrolēt grupas dinamiskos procesus, (Bandura, 2001; Haslam, 2004; Karrash, 2003)
 - *Mērķtiecīgums un plānošana*
 - *Komunikācija un sadarbība*
 - *Grupas konfliktu risināšana un lēmumu pieņemšana*
 - *Attieksme un motivācija*

Pētījuma jautājumi

- **J1:** Kādas ir kadetu stresa pārvarēšanas stratēģijas dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?
- **J2:** Kādas ir kadetu pašefektivitātes izmaiņas pirms un pēc kursa dažādās studiju programmās, dzimuma un KIK grupās?
- **J3:** Kādas ir kadetu pašsajūtas izmaiņas pirms KIK, aktīvajā fāzē un pēc KIK dažādās studiju programmās, dzimuma un KIK grupās?
- **J4:** Kādas ir kolektīvās efektivitātes izmaiņas KIK laikā un pēc kursa dažādās studiju programmās, dzimuma un KIK grupās?
- **J5:** Kas visnozīmīgāk prognozē kolektīvo efektivitāti KIK laikā?

Pētījuma hipotēzes

- **H1:** Pastāv statistiski nozīmīgas sakarības starp stresa pārvarēšanas stratēģijām un pašsajūtu, aktivitāti, noskaņojumu KIK laikā
- **H2:** Pastāv sakarības starp individuālo (pirms) un kolektīvo efektivitāti (vidū) un kadetu pašsajūtu, aktivitāti un noskaņojumu KIK laikā
- **H3:** Pastāv korelācija starp kadetu pašefektivitāti un kolektīvo efektivitāti
- **H4:** Stresa subjektīvā pārvarēšanas stratēģija korelē ar kadetu pašsajūtu, aktivitāti un noskaņojumu KIK laikā

Pētījuma metodes

- **Pašefektivitātes aptauja** – *General Self-Efficacy Scale* – GSE, (Scwarzer & Jerusalem, 1995, 2013)
- **Pašsajūtas aptauja** – *SAN*, (Bodarevs, Derkacs & Laptevs, 2002; Rozcenkova, 2017)
- **Stresa pārvarēšanas aptauja** – *Stress Coping*, (Lee & Sudom, 2013; Rozcenkova, 2017)
- **Kolektīvās efektivitātes aptauja** – *Collective Efficacy Scale*, (Rozcenkova, 2017)

Pētījuma procedūra – 3 mērījumi

	Pirms KIK	KIK vidū	Pēc KIK
1.	Pašefektivitāte (problēmu risināšana)	Psiho- fizioloģiskais stāvoklis	Pašefektivitāte
2.	Psiho - fizioloģiskais stāvoklis (pašsajūta, aktivitāte, garastāvoklis)	Kolektīvā efektivitāte (grupas darbības efektivitāte)	Kolektīvā efektivitāte
3.	Stresa pārvarēšanas stratēģijas (orientācija un problēmu vai izvairīšanās)		Psiho- fizioloģiskais stāvoklis
4.			KIK vērtējums (vadībai)

Pētījuma izlase – SZS/GS/JS MV un KSV kadeti (N=58)

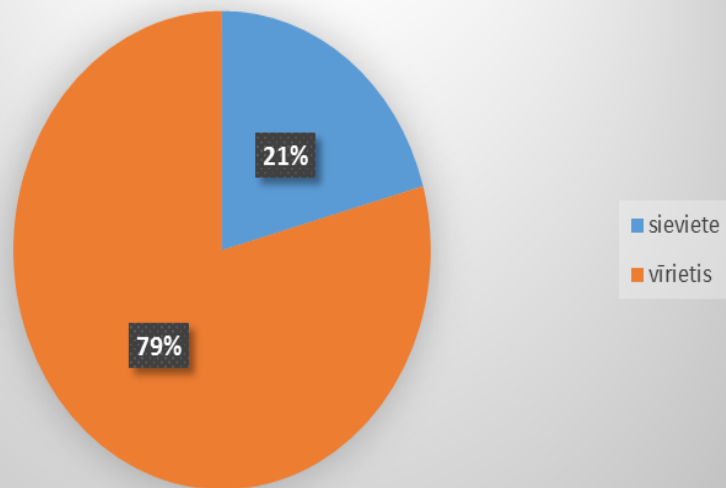
Vecuma grupas – 20-24gadi (54% kadetu) un 25-30gadi (46% kadetu)

SO pieredze – ir (1kadets) , nav (57kadeti – 98%)

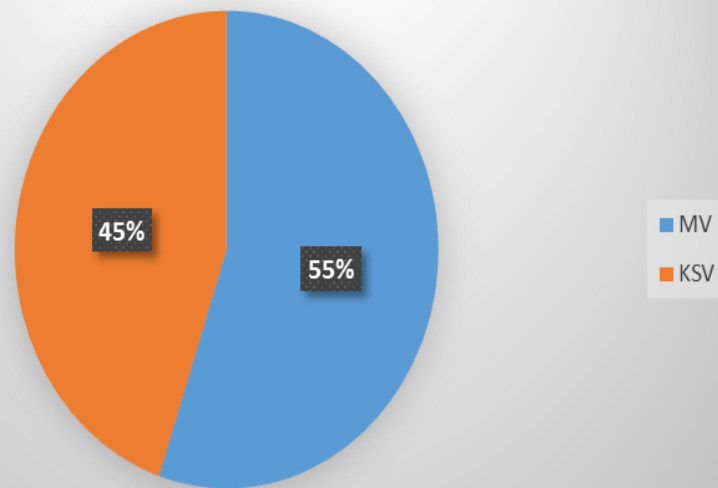
6 KIK grupas – (9-11 kadeti)

Dienesta pakāpes – kareivis-32%, dižkareivis-65%, kaprālis-3%

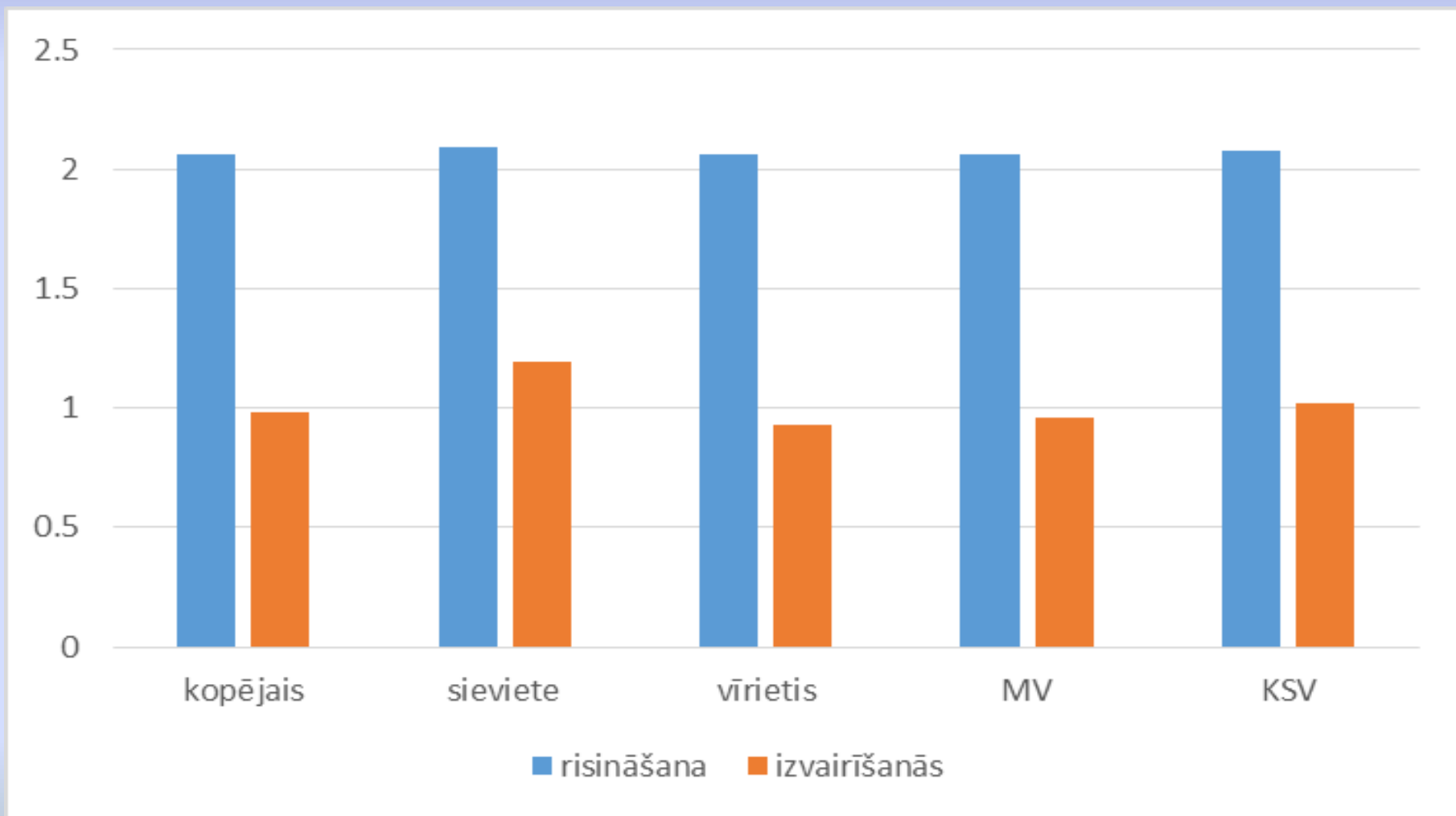
Dzimumu grupas

Studiju programmas

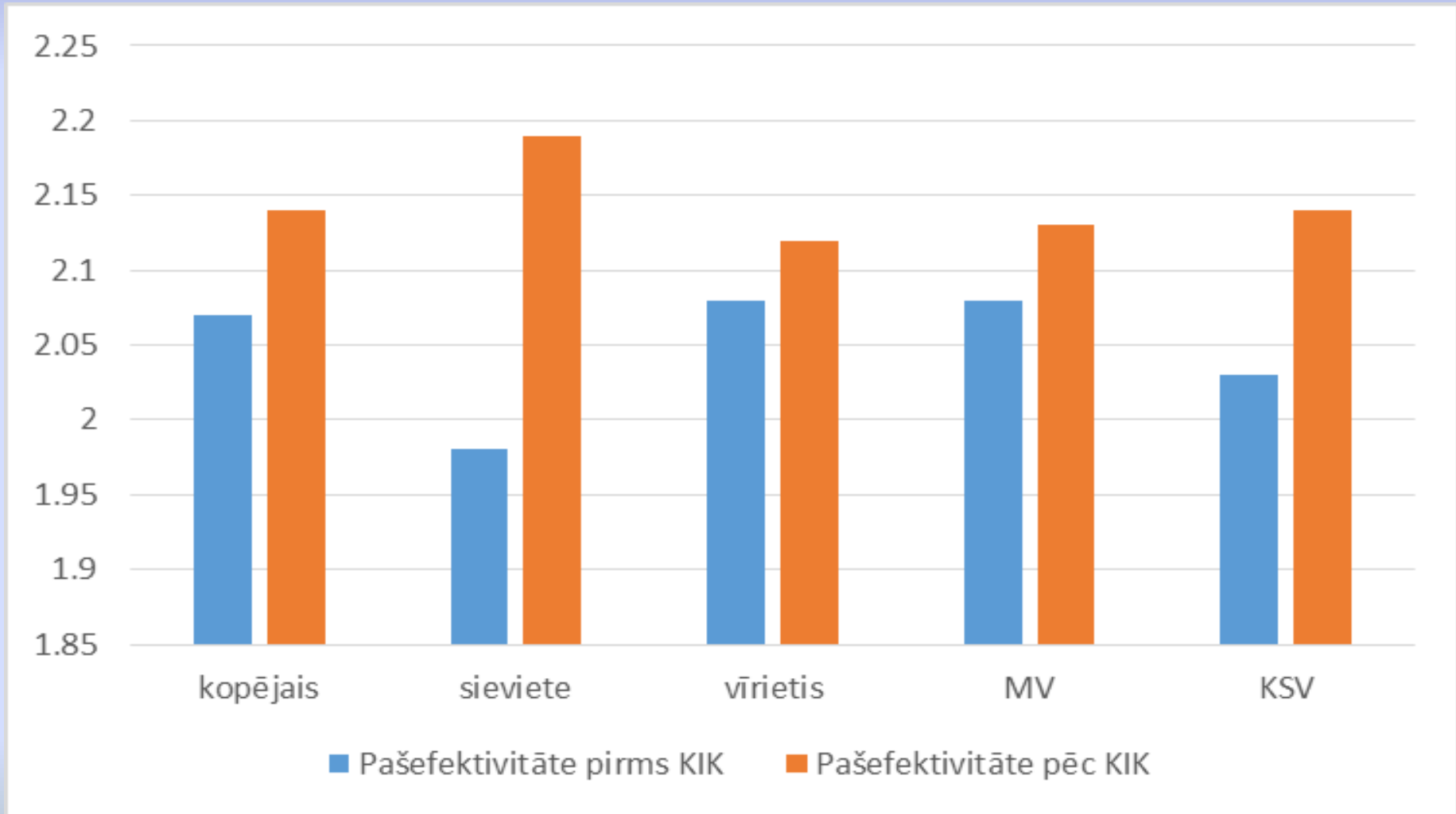

J1: Kādas ir kadetu stresa pārvarēšanas stratēģijas dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?

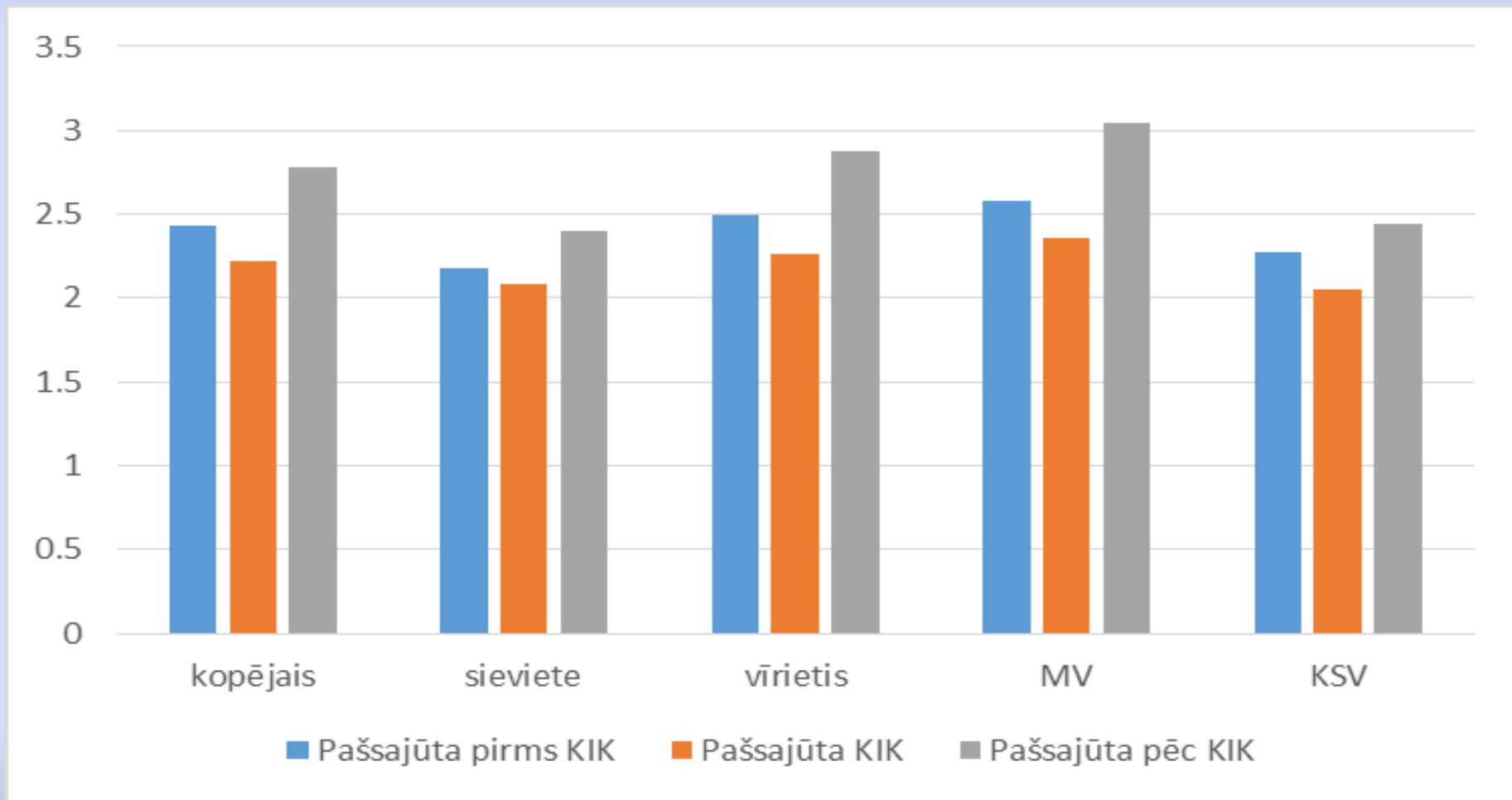
*Piezīme: maksimālais vērtējums – 4 punkti, vidējais rādītājs – 2 punkti

J2: Kādas ir kadetu pašefektivitātes izmaiņas pirms un pēc kursa dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?

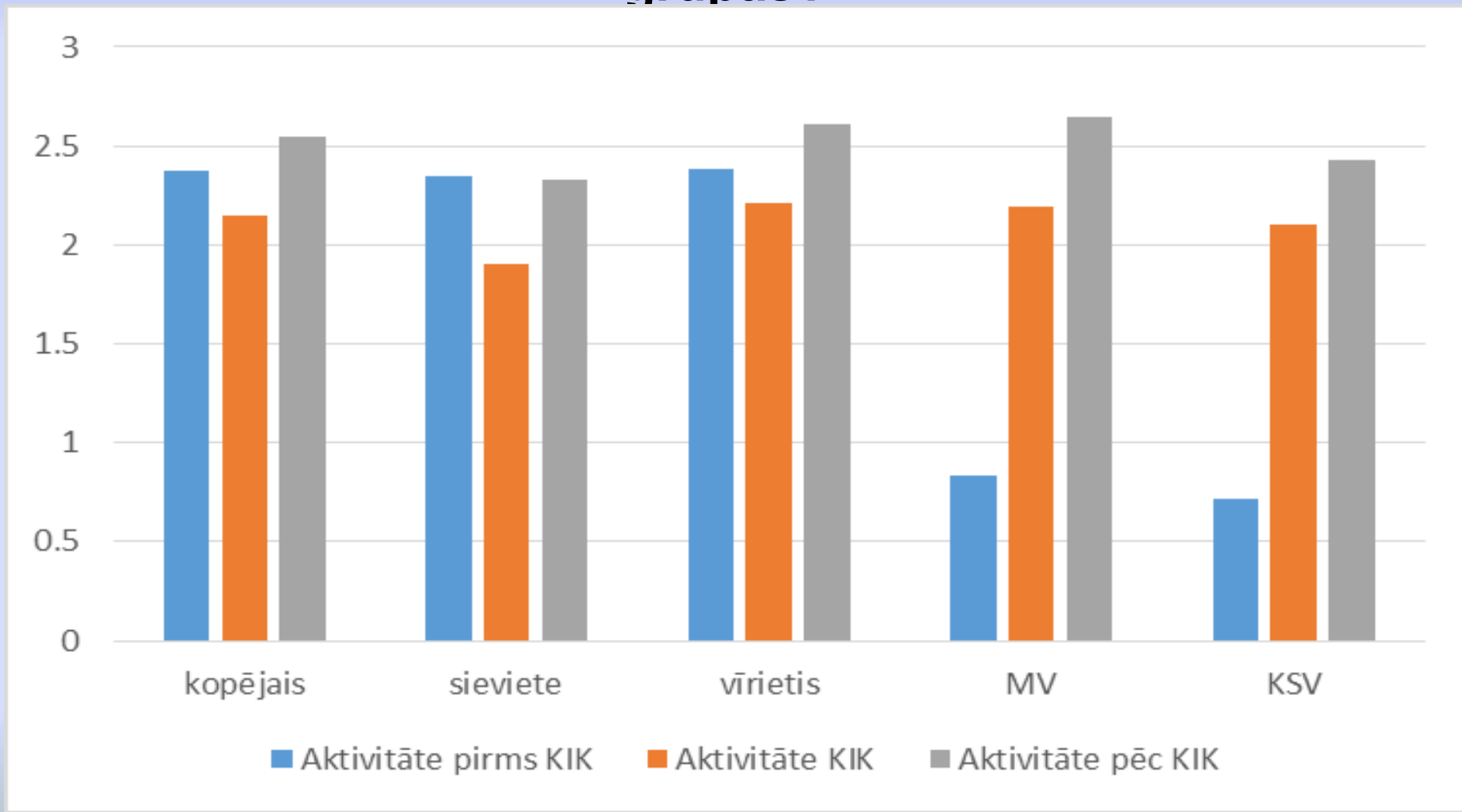
*Piezīme: maksimālais vērtējums – 4 punkti, vidējais rādītājs – 2 punkti

J3: Kādas ir kadetu pašsajūtas izmaiņas pirms KIK, aktīvajā fāzē un pēc KIK dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?

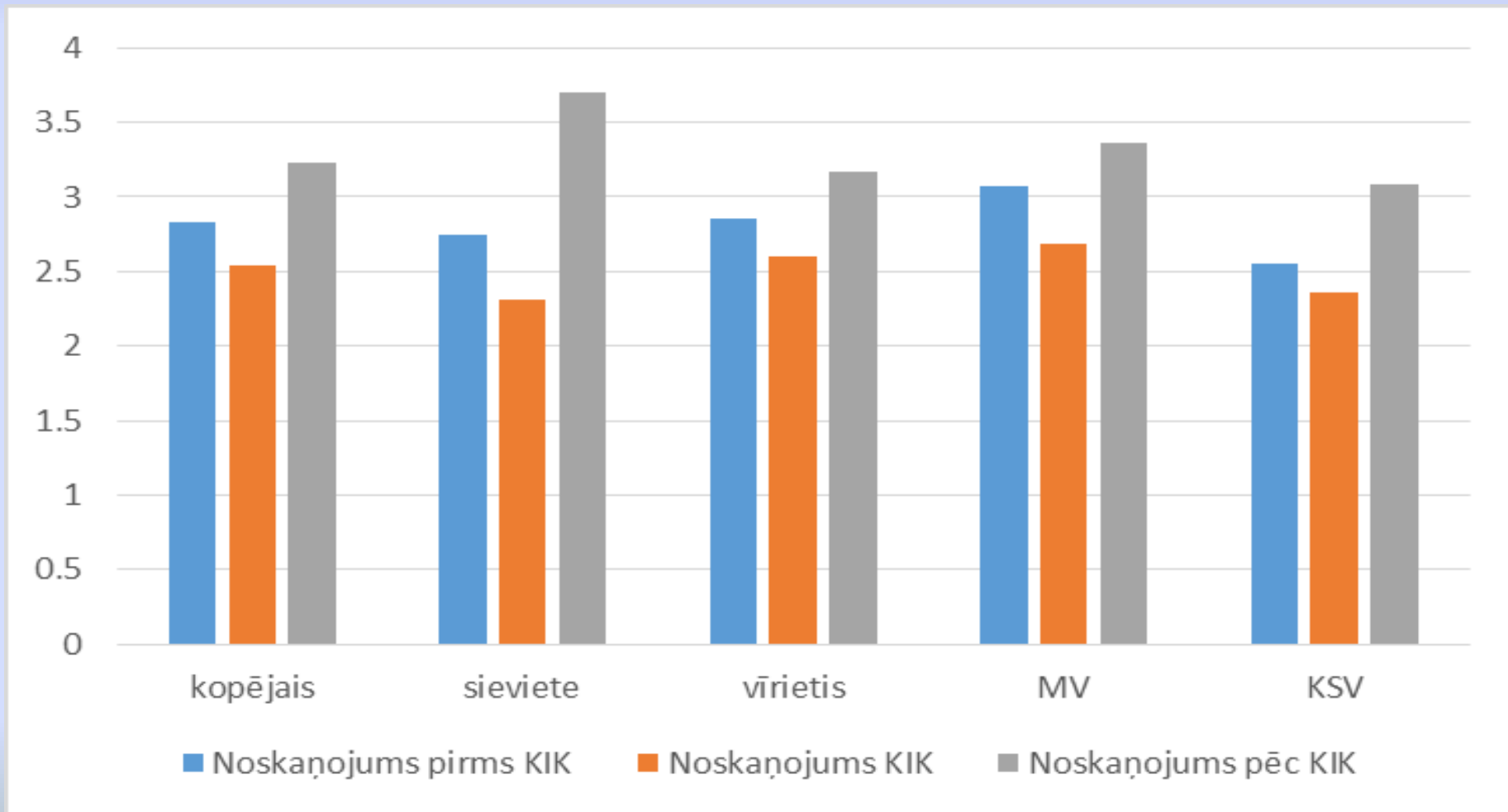
**Piezīme:* maksimālais vērtējums – 7 punkti, vidējais rādītājs – 3.5 punkti

J3: Kādas ir kadetu aktivitātes izmaiņas pirms KIK, aktīvajā fāzē un pēc KIK dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?

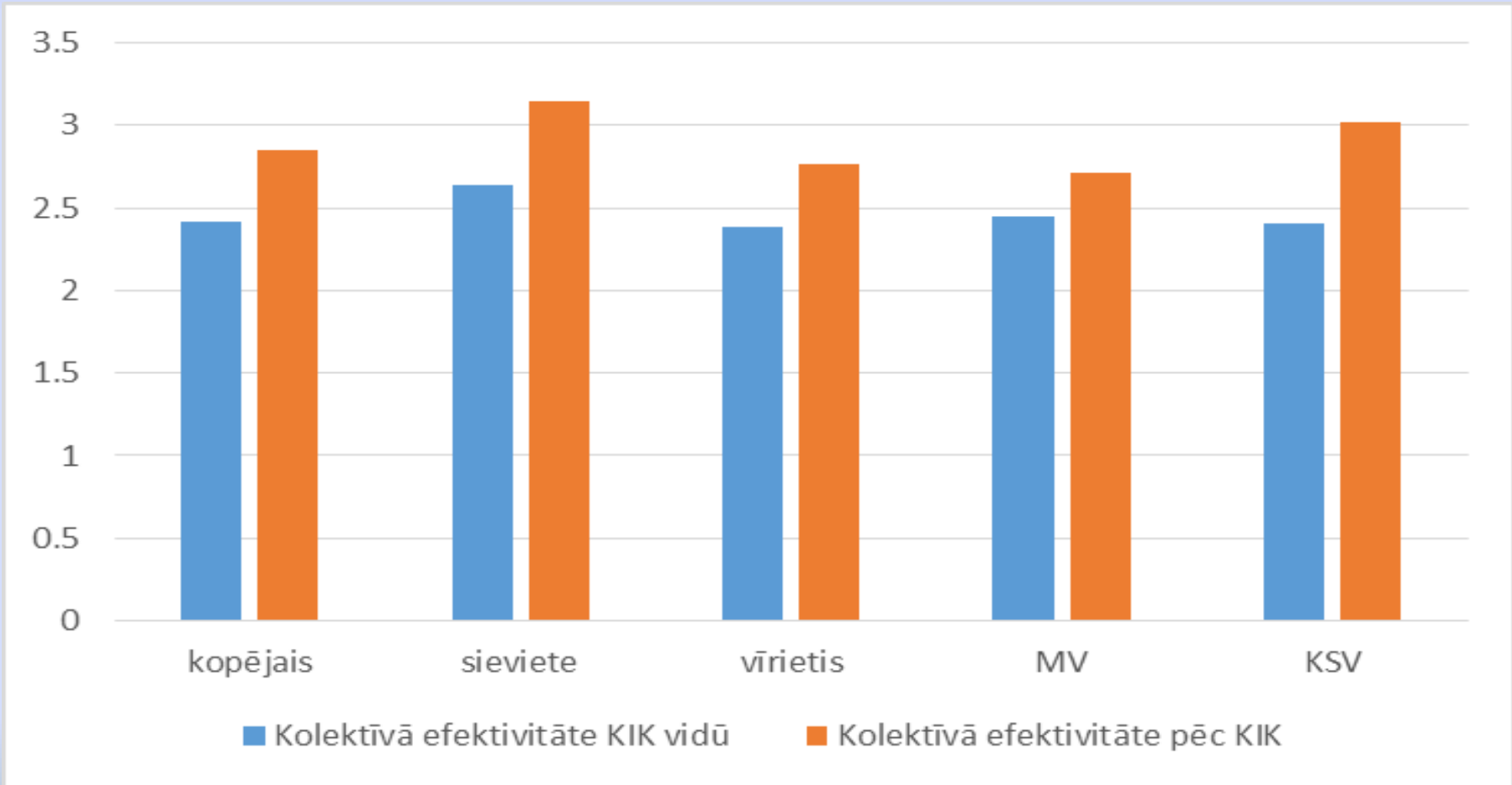
**Piezīme: maksimālais vērtējums – 7 punkti, vidējais rādītājs – 3.5 punkti*

J3: Kādas ir kadetu noskaņojuma izmaiņas pirms KIK, aktīvajā fāzē un pēc KIK dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?

**Piezīme:* maksimālais vērtējums – 7 punkti, vidējais rādītājs – 3.5 punkti

J4: Kādas ir kolektīvās efektivitātes izmaiņas KIK laikā un pēc kursa dažādās studiju programmās un dzimuma grupās?

*Piezīme: maksimālais vērtējums – 5 punkti, vidējais rādītājs – 2,5 punkti

Secinājumi par hipotēzēm

- Nav statistiski nozīmīgu sakarību starp stresa pārvarēšanas stratēģijām un kadetu pašsajūtu, aktivitāti, noskaņojumu KIK laikā
- Pastāv vidēji cieša sakarība starp kadetu pašsajūtu un aktivitāti kursa laikā ($r=0,31^*$), bet cieša sakarība ir starp pašsajūtu un noskaņojumu ($r=0,64^{**}$)
- Individuālās pašefektivitātes vērtējuma rezultāti statistiski nozīmīgi neietekmē kadetu kolektīvo efektivitāti un kopējo pašsajūtu KIK laikā
- Ja zemāka individuālā aktivitāte, tad samazinās kolektīvā efektivitāte ($r=-0,27^*$)

Secinājumi par hipotēzēm

- Kadetu subjektīvie vērtējumi pirms KIK apliecina, ka pašefektivitāte sekmē kolektīvo efektivitāti kursa laikā ($r=0,26^*$)
- Pēc KIK pašefektivitātes vērtējums ir cieši saistīts ar kolektīvo efektivitāti ($r=0,55^{**}$)
- Pozitīva stresa pārvarēšanas stratēģija vidēji cieši korelē ar noskaņojumu kursa laikā ($r=0,28^*$)
- **J5:** KIK laikā visnozīmīgāk kolektīvo efektivitāti prognozē individuālā aktivitāte ($\beta=0,25^*$)

Paldies par uzmanību Jautājumi?

komandleitnante (OF-3)

Dr.psych. Andžela Rožcenkova

Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA)

Militārās vadības studiju nodaļas (MVSN) vadītāja

E-pasts: andezela.rozcenkova@mil.lv